

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Sylabus předmětu

Pedagogická psychologie

KPS/PEPSM

Autor sylabu

Mgr. Kateřina Kubíková, Ph.D.

Záznam úprav sylabu předmětu PEPSM

Pracoviště / Zkratka:	KPS / PEPSM
Název dlouhý:	Pedagogická psychologie
Akreditováno / Kredity:	Ano, 3 kred.
Rozsah hodin:	Přednáška 1 [HOD/TYD] Seminář 1 [HOD/TYD]
Akademický rok:	2020/2021
Způsob zakončení:	Zkouška (Kombinovaná)
Vyučovaný semestr:	Zimní + Letní
Profilující předmět:	Ne

Cíle předmětu (anotace)

Student si osvojí vědomosti a dovednosti z oblasti pedagogické psychologie, výchovně vzdělávacích procesů a rozvoje profesionálních kompetencí nutných pro výkon profese učitele MŠ. Získá dovednosti v oblasti reflexe edukačního procesu u dětí předškolního věku s ohledem na stupeň jejich vývoje a na specifčnost prostředí mateřské školy. Student si osvojí techniky vedení třídy v MŠ a metody autoevaluace vlastní pedagogické práce. Metody autoevaluace následně využije jako jednu z možností prevence syndromu vyhoření.

Požadavky na studenta

Splnění dvou seminárních úkolů a zpracování sebereflexe z hlediska požadavků na výkon učitelské role.

Obsah

1. Pedagogická psychologie a její úkoly, předmět. Výzkumné metody v pedagogické psychologii. Diagnostické metody v pedagogické psychologii. Diagnostické metody zkoumání osobnosti dítěte v předškolním vzdělávání. Vybrané autodiagnostické metody a jejich využití u učitelů MŠ.
2. Osobnost dítěte v předškolním věku a její struktura z pohledu MŠ, specifika vývoje osobnosti dítěte do 6 let, teorie Piageta, Vygotského, Bowlbyho a Eriksona.
3. Socializace dítěte v MŠ – vymezení pojmu, význam pro vývoj dítěte. Rozdíly v rodinné a školní socializaci, důsledky pro socializaci v mateřské škole.
4. Vývoj poznávacích procesů a řeči od narození do pěti let, charakteristiky myšlení předškolních dětí. Metody rozvoje poznávacích procesů v prostředí MŠ.
5. Třída v MŠ – charakteristika sociálních skupin dětí v předškolním věku. Možnosti vedení předškolních skupin. Význam skupiny pro získávání sociálních dovedností a rozvoj prosociálního chování.
6. Osobnost učitele mateřské školy a jeho kompetence. Rozvoj pedagogických a sociálně psychologických dovedností. Učitelovy postoje a očekávání vůči dětem, chyby sociální percepce – analýza dopadů hodnotících postupů učitele MŠ.

7. Emocionalita, motivace a vůle dítěte v MŠ – vybrané teoretické přístupy, typy motivace, specifika motivačních postupů u dětí v MŠ, možnosti rozvoje (ovlivňování) sociálních, poznávacích a výkonových potřeb.
8. Interakce učitel a dítě v MŠ. Vymezení pojmu sociální percepce. Zkreslené vnímání dítěte a jeho důsledky na rozvoj sebepojetí dítěte. Negativní a pozitivní dopady kauzálních atribucí v procesu hodnocení na sebepojetí dítěte předškolního věku.
9. Odměny a tresty (druhy a základní pravidla při práci s odměnami a tresty). Analýza efektivity využití odměn a trestů v praxi – negativní účinky odměn a trestů na rozvoj sebepojetí dítěte předškolního věku.
10. Komunikace ve škole. Interakce učitel a dítě v MŠ (interakční styly učitele, pojetí profesní role...). Zásady efektivní pedagogické komunikace. Metody efektivní interakce učitel vs. rodič vs. dítě.
11. Výchovné problémy v předškolním věku, příčiny a možnosti řešení náročných pedagogických situací. Agresivita u předškolních dětí.
12. Projevy šikany v MŠ. Specifika řešení u dětí předškolního věku.
13. Sociokulturní pozadí dítěte, teorie sociokulturního handicapu.

Aktivity

Pedagogická psychologie pro MŠ (ZS i LS):

<https://phix.zcu.cz/moodle/course/view.php?id=4575>

Garanti a vyučující

- Garant: Mgr. Kateřina Kubíková, Ph.D.
- Přednášející: Mgr. Kateřina Kubíková, Ph.D.
- Vede seminář: PhDr. et PaedDr. Věra Kosíková, Ph.D., Mgr. Kateřina Kubíková, Ph.D.

Literatura

Základní

Bednářová, Jiřina. Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let/. Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1829-0.

Předškolní a primární pedagogika: Předškolní a elementární pedagogika.

Mertin, Václav; Gillernová, Ilona. Psychologie pro učitelky mateřské školy. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X.

Základní: BERTRAND, Y. Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-216-5.

Doporučená

Mareš, Jiří. Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita, Centrum pro další vzdělávání učitelů, 1995. ISBN 80-210-1070-3.

Mareš, Jiří. Pedagogická psychologie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0174-8.

FONTANA, D. Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-063-4.

ČÁP, J. Psychologie výchovy a vyučování. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3.

Szachtová, Alena. Vybrané kapitoly z pedagogické psychologie. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2000. ISBN 80-7082-637-1.

SEDLÁČKOVÁ, Hana, Zora SYSLOVÁ a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ. Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-884-8.

HILLEBRANDOVÁ, Vlasta. *Montessori inspirace pro mateřské školy: pedagogické náměty pro každodenní využití a práci s dětmi v prostředí MŠ*. Praha: Verlag Dashöfer, [2020]. ISBN 978-80-7635-049-6.

Časová náročnost

Aktivity	Časová náročnost aktivity [h]
Kontaktní výuka	26
Příprava na zkoušku [30-60]	35
E-learning [dáno e-learningovým kurzem]	10
Příprava na souhrnný test [10-40]	20
Celkem	91

Předpoklady

Odborné znalosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

- orientovat se v základních psychologických disciplínách (obecná a vývojová psychologie, sociální psychologie a psychologie osobnosti),
- charakterizovat a vysvětlit pojmy ze základní psychologické terminologie.

Odborné dovednosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

- správně používat psychologickou terminologii a aplikovat pojmy na konkrétní situace ve školní praxi,
- posoudit a propojovat poznatky jednotlivých základních psychologických disciplín,
- vytvořit referát a prezentaci a vystupovat před skupinou.

Obecné způsobilosti – před zahájením studia předmětu je student schopen:

Bc. studium:

- efektivně využívat různé strategie učení k získání a zpracování poznatků a informací, hledat a rozvíjet účinné postupy ve svém učení,
- uplatňovat při řešení problémů vhodné metody a dříve získané vědomosti a dovednosti, kromě analytického a kritického myšlení využívat i myšlení tvořivé s použitím představivosti a intuice.

Mgr. studium:

- samostatně získávat další odborné znalosti, dovednosti a způsobilosti na základě především praktické zkušenosti a jejího vyhodnocení, ale také samostatným studiem teoretických poznatků oboru,
- dle rámcového zadání a přidělených zdrojů koordinovat činnost týmu, nést odpovědnost za jeho výsledky.

Výsledky učení

Odborné znalosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- popsat jednotlivé metody pedagogické psychologie,
- popsat specifika socializace dítěte v mateřské škole,
- charakterizovat význam skupiny pro získávání sociálních dovedností a rozvoj prosociálního chování dítěte MŠ,
- vymezit specifika pedagogické komunikace učitele MŠ,
- popsat projevy dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami,
- vyjmenovat zdroje motivace k učení,
- charakterizovat zákonitosti učení a identifikovat jednotlivé druhy učení,
- identifikovat specifika role učitele v MŠ a seznámit se s metodami prevence rozvoje syndromu vyhoření,
- charakterizovat a rozpoznat vlastní chyby sociální percepce a komunikačních postupů v interakci s dětmi, rodiči a kolegy,
- popíše dopady kauzálních atribucí na sebepojetí dítěte a rozvoj motivace k výkonu.

Odborné dovednosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- správně používat odbornou terminologii, vysvětlit fungování základních pedagogicko-psychologických procesů v praxi,
- identifikovat příčiny problematické socializace dítěte do kolektivu v MŠ a navrhnout možnosti řešení,
- využívat pravidla pro správnou pedagogickou komunikaci,
- rozpoznat dítě se speciálními vzdělávacími potřebami a navrhnout postup pro další vzdělávání,
- efektivně využívat psychologických nástrojů a metod určených pro školní praxi,
- využít výhod vztahových norem v hodnocení činností dětí mladšího školního věku,
- kriticky analyzovat vlastní hodnotící, vzdělávací a výchovné postupy s ohledem na individualitu dítěte,
- využívat v praxi metody autodiagnostiky,
- aktivně využívat metod prevence syndromu vyhoření,
- pracovat s dětmi ze sociokulturně odlišného prostředí.

Obecné způsobilosti – po absolvování předmětu je student schopen:

- srozumitelně a přesvědčivě sdělovat odborníkům i laikům informace o povaze odborných problémů a vlastním názoru na jejich řešení,
- samostatně získávat další odborné znalosti, dovednosti a způsobilosti na základě především praktické zkušenosti a jejího vyhodnocení, ale také samostatným studiem teoretických poznatků oboru.

Hodnoticí metody

Odborné znalosti – odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- kombinovaná zkouška,
- test.

Odborné dovednosti – odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- individuální prezentace,
- test.

Obecné způsobilosti – obecné způsobilosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- sebehodnocení,
- skupinová prezentace.

Vyučovací metody

Odborné znalosti – pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

- přednáška s diskusí,
- samostudium,
- samostatná práce studentů,
- e-learning.

Odborné dovednosti – pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

- seminární výuka (badatelské metody),
- prezentace práce studentů.

Obecné způsobilosti – pro dosažení obecných způsobilostí jsou užívány vyučovací metody:

- demonstrace dovedností.